

Remigiusz Sobański

"Episcopal Conferences. Historical, Canonical, and Theological Studies", ed. by Th. J. Reese, Washington D.C. 1989 : [recenzja]

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 34/3-4, 219-221

1991

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Episcopal Conferences. Historical, Canonical, and Theological Studies.
Ed. by Th. J. Reese, Washington D. C.
(Georgetown University Press) 1989, ss. XII + 296.

Woodstock Theological Center to niezależny ośrodek badań teologicznych, funkcjonujący na bazie katolickiego Georgetown University w Waszyngtonie, finansowany przez prowincje zakonu jezuitów w Maryland i w Nowym Jorku. Rozesłane biskupom w r. 1988 przez prefekta Kongregacji Biskupów instrumentum laboris na temat Konferencji biskupich skłoniło Woodstock Center do powołania zespołu dla przeanalizowania i przedyskutowania rzymskiego dokumentu. W ten sposób powstała kolejna praca zbiorowa na temat Konferencji biskupich. Dzieli się na trzy części: historyczną, analityczną i teologiczną.

W historycznej znajdujemy trzy artykuły. Pierwszy z nich, *Struktury miłości: zebrania biskupów i biskup Rzymu we wczesnym Kościele* napisał B. E. Daley (s. 25—58). Konkluduje, że regularne spotkania biskupów Kościoła starożytnego były organami nauczania i rządzenia, planowania pastoralnego i recepcji soborów.

Dwa kolejne artykuły nawiązują do doświadczeń amerykańskich. E. K. McKeown (s. 59—84) pisze o „*idei narodowej*” w historii amerykańskiej Konferencji Biskupów. Chodziło w niej o efektywny głos katolików w sprawach publicznych. W tym celu powołano w r. 1910 Narodową Konferencję Katolickiego Caritasu (NCCC) jako forum konsultacji narodowej w sprawach społecznej służby katolików, a następnie (1919) Narodową Konferencję Dobroczynności (NCWC). Ich historia ukazuje rolę Konferencji episkopatu Stanów Zjednoczonych dla uaktywnienia wiernych w życiu Kościoła oraz w życiu publicznym. Narodowej Konferencji Dobroczynności poświęcony jest ponadto artykuł prof. G. Fogarty (s. 85—103) służący jako tło dla wykazania owocnej aktywności amerykańskiej Konferencji Biskupów od połowy ubiegłego stulecia. Stanowiły one żywy i twórczy wyraz kolegiałności, mimo że nieznana była wtedy jeszcze teologia kolegiałności biskupów. Interesujące dane na temat konfliktu i konsensu w ramach amerykańskiej Konferencji Biskupów przedstawia Th. Ruse (s. 107—131). Problemy nastręczało zajęte stanowisko wobec kary śmierci, praktyki pokutnej (1966), celibatu (1969), stosunków USA—Panama (1976), małżeństw mieszanych (1970). Generalnie jednak dokumenty Konferencji uzyskiwały duży stopień jednomyślności — 87% dokumentów znajdowało poparcie ponad 90% członków Konferencji, przy

czym wypracowano sposoby dochodzenia do prawie jednomyślności w ciągu debaty nad różnymi stanowiskami i wnoszonymi poprawkami. Autor kończy pytaniem, czy Konferencje Biskupów mogą odgrywać wiodącą rolę w rozwoju dogmatów. Socjologia nie może dać odpowiedzi na to pytanie, ale wyniki jej badań nie pozostają bez znaczenia. Na s. 132—135 zestawia wyniki głosowań uchwał podjętych w latach 1966—1983.

Th. Green referuje stan prawny Konferencji Biskupów wg CIC/1983 (s. 137—175). Postuluje pastoralną autonomię Konferencji jako czynnika integrującego wspólnotę Kościołów.

Krytyczną analizę dokumentu rzymskiego przedstawia J. Komonchak (s. 177—204) zarzucając mu redukcjonistyczną wizję natury i roli Konferencji Biskupów. Tenże sam autor napisał też wstęp do całości: „Konferencje Biskupów pod krytyką” (s. 1—22), w którym po krótkim rzucie oka historycznym wskazuje na kwestie podniesione na synodach biskupich w r. 1969 (zwłaszcza ich stosunek do Stolicy Apostolskiej i autorytet doktrynalny) i 1985 (którego echem miało być rzymskie *instrumentum laboris*). W szczególności referuje wypowiedzi — ukazując ich ewolucję — kardynałów de Lubaca, Hamera i Ratzingera.

W części trzeciej — teologicznej — znajdujemy artykuły A. Dulles (s. 207—231) i L. Ōrsey (s. 233—252). Ich konkluzje sprowadzają się do twierdzenia, że konferencje posiadają autorytet doktrynalny, będąc złożoną rzeczywistością teologiczną — żywą manifestacją tajemnicy Kościoła.

M. A. Fahey (s. 253—265) analizuje tradycję Kościołów wschodnich pod kątem ich modelowej przydatności dla instytucji kolegialnych Zachodu. Jako instruktywne ocenia spojrzenie na Konferencje Biskupów jako na zebranie nie tyle biskupów, co Kościołów reprezentowanych przez biskupów. Tę myśl podejmuje J. Provost (s. 267—289) ukazując i ustawiając Konferencje Biskupów na bazie pojęcia Kościoła jako *communio*.

Ostatnie sześć stron zajmuje indeks rzeczowy.

Zamieszczone w sygnalizowanym tomie prace mają często charakter referujący, wykorzystują w znacznej mierze istniejącą literaturę, zwłaszcza publikowane w czterech językach akta międzynarodowego sympozjum w Salamance (2—8. 1. 1988). Fakt, że nie zawsze są odkrywczym, nie pomniejsza jednak ich waloru. Cały tom to rezultat dobrze zorganizowanej pracy zespołowej i przykład poważnego, interdyscyplinarnego podejścia do palących zagadnień aktualnych. W stosunku do dokumentu rzymskiego zajmują wyraźną lub latentną postawę krytyczną. Wywody i argumentacja zmierzają do podbudowania statusu teologicznego Konferencji Biskupów, w szczególności zaś do uzasadnienia ich autorytetu doktrynalnego. Wzięte razem stanowią

ważki głos w dyskusji i dostarczają sporo nie dających się lekceważyć argumentów historycznych oraz teologicznych.

Ks. R. Sobański

Bronisław Wenanty Zubert OFM, Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego.

Księga II. Lud Boży. Część III. Instytuty życia konsekrowanego i stowarzyszenia życia apostołskiego, Lublin 1990.

Już na samym wstępie należy zaznaczyć, że po wydaniu Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r. instytutom życia konsekrowanego i stowarzyszeniom życia apostołskiego poświęcono stosunkowo dużo uwagi. Świadczą o tym liczne komentarze książkowe oraz artykuły zamieszczane w czasopiśmie naukowych i popularnonaukowych. Również i polska kanonistyka doczekała się komentarzy poświęconych problematyce prawnej związanej z instytutami życia konsekrowanego i stowarzyszeniami życia apostołskiego. Wśród nich należy wymienić komentarz autorstwa o. Bronisława Wenantego Zuberta, wydany przez Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

Rozprawa — zgodnie z układem materiału o instytutach życia konsekrowanego i stowarzyszeniach życia apostołskiego zastosowanym w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 r. (kan. 573—746) — została podzielona na dwie sekcje: *Instytuty życia konsekrowanego* (kan. 573—730) oraz *Stowarzyszenia życia apostołskiego* (kan. 731—746).

W tytule pierwszej sekcji pierwszej (str. 17—44) Autor scharakteryzował normy wspólne odnoszące się do wszystkich instytutów życia konsekrowanego, zamieszczone w kan. 573—606. Poruszone tu zostały podstawowe problemy związane z istotą i funkcjonowaniem instytutów zakonnych, świeckich, a w pewnym stopniu również stowarzyszeń życia apostołskiego.

Trzeba zaznaczyć, że kwestie omówione w tej części rozprawy opracowano poprawnie i zgodnie z ogólnymi założeniami oraz zastrzeżeniami zamieszczonymi we wstępie do recenzowanego komentarza. Z pewnością niektórym kwestiom można by poświęcić więcej miejsca, ale pozycja musiałaby wówczas być o wiele obszerniejsza, a przez to i mniej przejrzysta.

Ponieważ Kodeks Prawa Kanonicznego najwięcej miejsca (bo aż 103 kanony, tj. 607—709) poświęca instytutom zakonnym, dlatego też i Autor postąpił podobnie, zajmując się w tytule drugiej sekcji pierwszej problemami prawnymi, które odnoszą się do instytutów zakonnych (str. 45—246). Tam, gdzie tego wymagała konieczność, Autor wskazał w sposób umiejętny na różnice zachodzące pomiędzy dawnym prawem, tj. Kodeksem z 1917 r. oraz niekiedy wytycznymi wy-